

روان خوانی

و توسعه ی سواد خواندن

برای دانش آموزان دبستانی به ویژه

پایه های اول، دوم و سوم

شامل:

آموزش مهارت های مقدماتی خواندن

توسعه ی واژگان پایه

توسعه و تقویت ادراک دیداری

معنا شناسی و درک مفهوم

آموزش تکنیک های خواندن

آموزش روان خوانی و سرعت در

خواندن و فهمیدن

مؤلف

محمد مهدی بامشاد

عنوان کتاب : روان خوانی (آموزشی مهارت سواد خواندن)

مؤلف: محمد مهدی بامشاد

ناشر: موسسه فرهنگی هنری ضریح آفتاب

طراح گرافیک: مریم طاهر برمنش

طراحان دستی: ارغوان احمدی، فهمیه نادی و زهرا گلادی پور

نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۶

لیتوگرافی: چاپ و صحافی

تیراژ:

شابک:

نشانی: مشهد

هر گونه کپی برداری بدون مجوز ناشر و مولف ممنوع می باشد و طبق حقوق ناشر و مولف پیگرد قانونی خواهد داشت.

باسمه تعالی

خواندن یکی از پیشرفته‌ترین و پیچیده‌ترین توانایی‌های ذهنی انسان است. خواندن یکی از مهارت‌های مهم زبان است. خواندن یک نیاز ضروری و مهم برای انسان امروزی است. یک زندگی متعادل بدون داشتن توانایی در مهارت خواندن به ندرت قابل تصور است.

در دنیای پیچیده‌ی امروزی «سواد خواندن» از اهمیت زیادی برخوردار است. چنانچه یک دانش‌آموز نتواند در زمینه‌ی خواندن مهارت لازم را کسب کند، موفقیت وی در هر دوره‌ی تحصیلی بسیار اندک خواهد بود. خواندن دارای هدف‌های متعددی است که اینک با برخی از آن‌ها آشنا می‌گردید:

★ کسب دانش و اطلاعات متنوع

★ ایجاد علاقه به خواندن سایر کتب و مطالب نوشتنی

★ گسترش خزانه لغات و پویش ذهنی، تفکر و تخیل

★ آشنایی با ویژگی‌های اجتماعی، فرهنگی، اخلاقی و ایجاد سازگاری با آن‌ها

★ پرورش ذوق، عواطف و احساسات از طریق لذت بردن از خواندن

★ رسیدن به خود شکوفایی و خلق آثار بدیع (شعر، نثر، فلسفه و سایر علوم)

از حیث روانشناسی، در خواندن دو عمل ذهنی صورت می‌گیرد.

الف- بازشناسی یا رمزگشایی ب- تداعی معانی و درک پیام

مسئله هدف دوم یعنی درک و فهم از خواندن مهمترین اصل در خواندن است در غیر این صورت خواندن از ارزش و اعتباری برخوردار نخواهد بود.

نوآموزان در پایه‌ی اول ابتدا رمزگشایی می‌کنند و با عمل درک پیام چندان مهارت ندارند. بنابراین معلم وظیفه دارد به جهت آشنایی هر چه بهتر درک و فهم از راه خواندن دانش‌آموزان را با شیوه‌های متعدد سواد خواندن نیز آشنا کند. سطوح زیر مشخص می‌کند که سوادآموز برای رسیدن به سطح مطلوب از خواندن، این مراحل را طی می‌کند:

۱- مرحله‌ی ایجاد آمادگی و تقویت پیش‌نیازهای خواندن (دوره‌ی پیش دبستانی)

۲- مرحله‌ی آغاز خواندن (روان خوانی) در پایه‌ی اول دبستان

۳- مرحله‌ی توسعه‌ی خواندن (از پایه‌ی دوم دبستان به بعد)

۴- مرحله‌ی توسعه و پیشرفت در خواندن (در دوره‌ی دبیرستان)

۵- مرحله‌ی استقلال در خواندن (دبیرستان به بالا)

این کتاب با رویکردی «آموزشی» و «درمانی»، در سه بخش تنظیم و تألیف گردیده است تا تجربه‌ای نو و مفید را در اختیار سوادآموزان کشور قرار دهد.

بخش اول کتاب شامل: تصویر واژه‌ها، هجاها و کلمات کلیدی و کاربرد و پایه برای خواندن و فهمیدن است. چرا که هر متن مجموعه‌ای از جملات و جملات مجموعه‌ای از واژه‌هاست. چنانچه واژه‌ای قابل فهم و خواندن نباشد کل جمله و سپس متن قابل فهم و خواندن نخواهد بود.

از طرفی هجاها نقش مهمی در شناسایی و سرعت در خواندن کلمه‌ها دارد لذا وجود این هجاها (به ویژه سه‌آوایی) که از

اصل جفت های کمینه و خصوصیات جانشینی زبان تبعیت کرده است، سرعت خواندن را در مراحل بعدی تامین می کند. تسلط سواد آموز بر این هجاها که به شکل های مختلف و روش های جهانی تند خوانی آمده است، موجب کاهش اشکالات خواندن در بخش دوم می شود.

توجه و تمرین بر روی این بخش نیز مورد تاکید است. اگرچه هر دو بخش مکمل یکدیگر هستند.

بخش دوم کتاب شامل: داستانک ها، قصه ها و حکایت های پندآموز، شیرین، جذاب و در عین حال ساده است که با بن مایه ی فلسفی و با شیوه ای خاص و براساس مهارت های سواد خواندن (مطالعه بین المللی آزمون پرلز* PIRLS) آمده است. این قصه ها چه از نظر تکنیک و چه از حیث آموزشی و تصویرگری بستر مناسبی را برای «خواندن» و «فهمیدن» ایجاد می کند.

بخش سوم کتاب شامل: مطالب مفیدی است که در حوزه ی سواد خواندن و اشکالات آن، همچنین راه کارهای مناسب و مؤثر در خواندن را به شما ارائه می دهد.

توصیه های زیر سواد آموزان را در استفاده ی هر چه بهتر از این کتاب آماده می کند:

۱- مخاطبین این کتاب در مرحله ی نخست کلیه ی نوآموزان پایه ی اول دبستان است که پس از پایان یافتن حروف الفبا می توانند مهارت سواد خواندن را توسعه بدهند و از مرحله ی ابتدایی و محدود به مرحله روان خوانی و درک از خواندن گذر کنند.

۲- چنانچه از این کتاب در کلاس و به صورت جمعی استفاده گردد، بهتر است بخش اول را به صورت جامع تر و بخش دوم را به صورت حرفه ای دنبال کنند. ضمن آن که آموزگاران محترم وقت را به گونه ای تنظیم کنند تا بتوانند کل مطالب کتاب را به طور کامل تا پایان تعطیلات به اتمام برسانند.

۳- به منظور خوانایی هر چه بهتر خطوط، از دو نوع خط رایج در کتاب های درسی استفاده شده است.

۴- هدف از ارائه ی قصه ها تنها لذت بردن از خواندن آن ها نیست بلکه هدف ابزاری مناسب برای علاقه مند ساختن به سواد خواندن و بهره بردن از تکنیک های آن است که بعد از هر متن قصه تنظیم و ارائه گردیده است.

۵- این کتاب به کلیه ی دانش آموزان عادی و آن دسته از دانش آموزانی که در خواندن دچار مشکلات یادگیری هستند (نارسانا خوانی و اختلال دارند) توصیه می گردد.

۶- چنانچه دانش آموز در خواندن متن ها مهارت لازم را نداشته باشد، توصیه می گردد بخش اول کتاب را دوباره کار کنید.

۷- بخش دوم این کتاب که در واقع بخشی پراهمیت است، حرکتی مستقل را برای روان خوانی و مهم تر از آن درک و فهم از سواد خواندن را دنبال می کند.

در این بخش هر داستان شامل یک متن به همراه تصویر آن و فعالیت های تکمیلی است که کمک بسیار بزرگی به یادگیری مهارت سواد خواندن می کند.

۸- استمرار در خواندن، خواندن را روان و لذت بخش می کند لذا توصیه می شود مطالب خواندنی چند بار خوانده شود.

۹- پیشنهاد می گردد مطالب بخش سوم کتاب را با دقت و وسواس بیشتری مورد مطالعه قرار دهید چرا که این مطالب کمک مفیدی به یادگیری های نوآموز می کند.

کتاب حاضر که حاصل تجربیات چندین ساله ی مؤلف می باشد تلاشی است سازمان یافته که با توجه به نیاز مبرم سوادآموزان کشور با ریزبینی و اوصول علمی تدوین گردیده است. امیدوارم این کوشش ناچیز مورد توجه اولیا و آموزگاران قرار گیرد و برای دانش آموزان این کشور پهناور سودمند افتد. آن هم در عصری که کودکانش دیگر به خواندن کتاب چندان علاقه ای نشان نمی دهند و تلویزیون و پارک و تفریح را به خواندن ترجیح می دهند.

در پایان جا دارد از خانم ها صفورا بابالو و ملیحه جلالی افشار که در همخوانی و باز خوانی کتاب مساعدت کردند، همچنین استاد گرامی آقای فراستی که در ویرایش آن همت کردند، نیز تشکر کنم.

روان خوانی (آموزش مقدماتی سواد خواندن)

مقدمه بخش ۱

دنیای ارتباطی کودکان با خواندن کلمات آغاز می شود و مهارت نوشتن آنان نیز با خواندن شروع می شود. خواندن و نوشتن آغاز بصیرت و شناخت انسان هاست.

خواندن از چه زمانی آغاز می گردد؟ چرا و چگونه باید به یادگیری خواندن کمک کرد؟

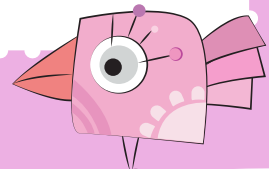
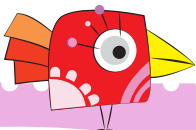
کودکان قبل از ورود به دبستان با روش های آوایی و کَلّی زبان و از طریق تصویر خوانی با خواندن آشنا می گردند. سپس در دوره ی دبستان به ویژه کلاس اوّل با آموزش های رسمی خواندن یعنی نشانه ها، هجاها و کلمات فارسی آشنا می شوند.

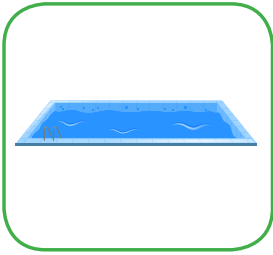
آن چه در شروع خواندن می تواند به توانایی فرد در رمزگشایی و فهمیدن کمک کند عوامل متعددی است که مهم ترین آن فرآیند شکل گیری خواندن، تسلط بر نشانه ها و هجاها و سرعت در درک و پردازش واژه هاست.

بخش ها و کلمه های آمده در این بخش به خوبی می تواند سواد آموز را برای عملکردی هر چه بهتر برای روان خوانی در آینده کمک کند و خطاهای ادراکی را از طریق تمرینات مناسب به حداقل برساند.

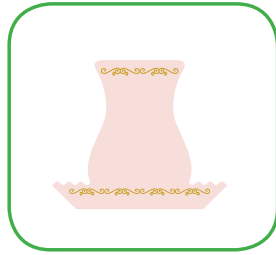
در بخش اوّل سوادآموز یاد می گیرد چگونه دو یا چند هجا را با هم و با سرعت هر چه بیشتر بخواند. چگونه چشم خود را از روی کلمات بردارد و چگونه به معنی عبارت ها پی ببرد.

همچنین آشنایی سوادآموز با کلمات استثنای هم آوا، هم نویسه و کلمات مرکب، یکی از امتیازات مهم این بخش است که بستر مناسبی را برای فصل بعدی به خوبی فراهم می کند. توصیه می گردد این قسمت را با وسواس و زمان بیشتری دنبال کنید تا سواد آموز در بخش بعدی (خواندن متن ها) دچار مشکل جدی نشود.

استخر

استکان

ابر

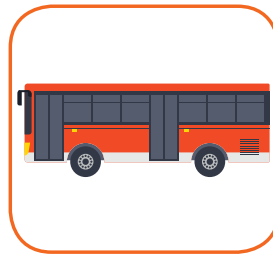
اسب

آتش

آب

اتوبوس

اردک

آلبالو

جارو

ایمان

ایران

آتش ایمان آلبالو ابر ایران
اردک ایرانی استاد آسمان
استکان اسب استخر اتوبوس آب
امروز جارو

- در مرحله اول همزمان که نوآموز به شکل نگاه می کند به نام آن هم نگاه می کند. در مرحله دوم شکل را بپوشانید تا فقط کلمه را بخواند.

- در تمرین دوم نوآموز باید اسامی شکل های بالا را در پایین پیدا کند، بخواند و دور آن ها را خط بکشد.

سبد

باران

بابا

آب

بادام

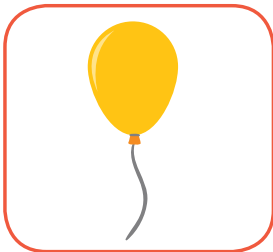
سینی

موش

سوت

بادکنک

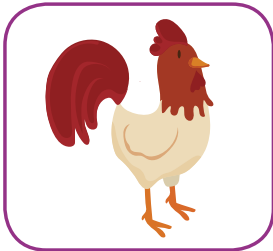
ستاره

میز

زنبور

خروس

کیف

سگ

توپ

ماه

پنج

فیل

قایق

استفاده از تصویر واژه ها به نوآموز کمک می کند تا گام به گام خواندن را با لذت بیشتری تجربه کند و او را به خواندن مستقل ترغیب نماید. در این صفحه به ترتیب زیر عمل کنید:

- مانند صفحه اول، ابتدا به تصاویر سپس همزمان به کلمات زیر آن ها هم توجه شود. ضمن آن که بهتر است از تکنیک خط بردن (با انگشت یا خط بر) استفاده شود تا به سرعت خواندن نیز کمک کند.

- در مرحله بعد از وی بخواهید به صدای آخر سپس اول هر کلمه توجه کند و آن صدا را بلند بگوید.

- در مرحله بعد روی شکل ها را بپوشانید تا فقط کلمات را بخواند.

- در مرحله بعد که روی شکل ها را پوشانده اید، از وی بخواهید کلمات مدنظر شما را سریع پیدا کند.